

JANA PTÁČKOVÁ: VITIS VINIFERA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Víno je dnes, alespoň v českém prostředí, tématem, které vykazuje zřetelné inflační rysy. Namátkou: V aktuální nabídce internetového knihkupectví Kosmas jsem napočítal dvaapadesát titulů, věnovaných vínu, vesměs charakteru encyklopedií a praktických příruček pro orientaci konzumenta v odrůdách, vinařských oblastech a samotné konzumaci. Skutečné enologické literatury je ale stále nedostatek. Vyslovený deficit pak vyznačuje produkci kulturně historickou. Český čtenář zajímající se o kulturně historické souvislosti domácího vinařství, vinohradnictví a konzumace vína je stále odkázán jen na úvodní kapitoly encyklopedických děl klasiků domácí enologie, emeritního profesora Mendelovy zemědělské a lesnické university ing. Viléma Krause, CSc. a Dr. Ing. Zdeňka Kuttelvašera, CSc., po většinu profesní dráhy vědeckého pracovníka Zemědělského muzea v Praze. Historii českého a moravského vinohradnictví a vinařství tak u nás kodifikovali absolvent Vyšší ovocnicko-vinařské školy v Mělníku a Vysoké školy zemědělské v Brně a absolvent Vysoké školy zemědělského inženýrství a Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. S výjimkou časopiseckých článků mimo rámec odborné publicistiky také dosud nebyla reflektována výrazná proměna vztahu české společnosti ke konzumaci vína v uplynulých dvaceti letech, pro kulturologii hodná pozornosti jako celek, minimálně jako indikátor změn životního stylu a hodnotových hierarchií, i ve svých jednotlivých dílčích projevech a jejich kontextech a konsekvencích.

Volbu tématu předkládané diplomové práce tak lze jen uvítat. Diplomantka k němu přistoupila s plným vědomím povinností, které jsou s volbou spojeny. Usiluje o relativní komplexnost pohledu, zároveň si je ale plně vědoma, že v daném formátu nelze téma zvládnout jinak než velmi selektivně. Myslím, že proporce, kterou mezi těmito póly našla, je přijatelná. Svě téma exponuje kulturně historickým přehledem. Vítám soustředění na země Koruny české a také charakter zpracování příslušné kapitoly: Diplomantka tu zbytečně neopakuje obecně známé skutečnosti, aniž by některý z podstatných bodů kulturních dějin domácího vinařství a vinohradnictví opomenula, vhodně do svého textu integruje nové poznatky, především příspěvky

z mezinárodní interdisciplinární konference *Víno jako multikulturní fenomén*, pořádané filosofickou fakultou olomoucké university na jaře 2009. V návaznosti na jeden z nich také soustředila hodnotící svědectví zahraničních návštěvníků Čech a Moravy o domácím vinařství od 15. po 18. století. Rozhodnutí diplomantky upustit od prvotního záměru postavit kulturně historickou část práce na analýze mýtů a jazykové paměti uchovávané v literatuře a lidové slovesnosti bylo jejím plným právem, malá část soustředěného materiálu nakonec posloužila jako relativně nezávislá vrstva, vhodně rytmičující text.

Až drastické redukci musela podlehnout témata vázaná na liturgickou funkci vína v křesťanské kultuře, selekce ale na druhé straně poskytla prostor pro dílčí komparaci se světem judaismu a islámu. Kapitola sledující zdravotní souvislosti konzumace vína, která se mi, přiznávám, původně zdála neústrojná, dovolila diplomantce vyrovnat se také s otázkami alkoholového opojení v evropské kultuře. Téma vína ve výtvarném umění není příliš vděčné, vyloučíme-li ze záběru křesťanskou ikonografii a tedy celou symboliku, související s eucharistií. Působí-li tedy kapitola *Víno v umění* (s. 37 – 50) torzálně a výběr výtvarných děl nahodile, je to vlastně objektivní obraz: Tak diplomantce výtvarné umění ve svém historickém vývoji odpovědělo na položenou otázku. Bohatší výtěžek poskytl diplomantce druhý umělecký druh, který si vybrala - film. Prostřednictvím kinematografie se navíc z hlediska organizace textu velmi přirozeně dostala k problematice, jejíž zpracování tvoří kvalitativní vrchol práce. Souvislosti aktuálních forem konzumace vína velmi efektivně přibližuje na podnicích Monarch a Bokovka také prostřednictvím empirické sondy. Její pozornosti neunikly ani sociální sítě, ač zbyl prostor jen na expozici tématu, jež stojí za podrobné zpracování.

Právě v expozici témat, ve zmapování území, jehož výzkum nabízí kulturologii velmi plodné možnosti, a v ověření použitelnosti jejích instrumentů shledávám hodnotu předložené práce. S upozorněním na témata a přístupy souvisí také upozornění na rizika jejich zpracování. To hlavní, které je z textu zjevné, spočívá ve východiscích dalšího výzkumu, v tříšti, která vyznačuje aktuální stav poznání, v jeho krajní nevyváženosti a ve způsobu, jímž se o víně píše. I tato upozornění považuji za přínos předložené práce. Diplomovou práci Jany Ptáčkové *Vitis vinifera* proto **doporučuji k obhajobě**.